

ਟੀਕਾਕਰਨ—ਅਗਲਾ ਕਦਮ

ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਲਹਿਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ‘ਓਮੀਕਰੋਨ’ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੁਣ 15 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਜੋ ਟੀਕਾਕਰਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ’ਤੇ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬਹੁਤੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਟੀਕਾਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ’ਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੱਡਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਾਪਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਟੀਕਾਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਝਾਕਾ ਖੁੱਲ੍ਹਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 15 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ 7 ਕਰੋੜ ਹਨ। ਇਹ ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ 3 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੋਵਿਨ ਪੋਰਟਲ ’ਤੇ 6.35 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਇਸ ਉਮਰ ਲਈ ਭਾਰਤ ਬਾਇਓਟੈੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੋਵੈਕਸੀਨ ਟੀਕਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਖਿਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ 8 ਕਰੋੜ ਟੀਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਿੱਥਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਟੀਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਚਾਅ ਟੀਕੇ ਦੀ ਈਜਾਦ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਅਖੀਰ ਕੁਝ ਕੰਪਨੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਟੀਕੇ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵੀ ਕੁਝ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੀ ਟੀਕਾ ਮੁਹਿੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਚਾਹੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਬਾਲਗ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਟੀਕਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਿੱਥਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਟੀਕੇ ਦੀ ਇਕ ਖੁਰਾਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ 2 ਖੁਰਾਕਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਲਗ 64 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹੀ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟੀਕੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪੀ ਤੇ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੀਕੇ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ 5 ਤੋਂ 11 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟੀਕੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ’ਤੇ ਪੂਰੇ ਉਤਰਦੇ ਟੀਕਿਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੱਡੀ ਮੁਹਿੰਮ ਆਰੰਭ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲੱਛਣ ਇਹ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੀਸਰੀ ਬੁਸਟਰ ਖੁਰਾਕ ਦੇਣੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਟੀਕਾਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਲਗਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪਹਿਲੀ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਮਿਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਢੇ 12 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੀਕੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਣ ਤੱਕ 40 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਟੀਕਾਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਹਰੇਕ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੀ ਮੁੜ ਕੇ ਆਮ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨੂੰ ਲੀਹ ’ਤੇ ਲਿਆ ਸਕੇਗਾ।

—ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ

ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਾ

ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਸਰਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ’ਚ ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਸੁੱਝਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ 2017 ਵਿਚ ਵੀ ਤਿਕੋਣਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੀ ਪਰ ਲੋਕ-ਫ਼ਤਵਾ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਮੁਨਕਰ ਹੋਈ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਅਜ਼ਮਾਉਣ ਲਈ ਪੱਖਾਂ ਭਾਰ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਫ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਪਰੇਗਾ ਇਹ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਦੱਸੇਗਾ, ਫਿਲਹਾਲ ਤਿੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰੀਆਂ ਹਨ। ‘ਆਪ’ ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ’ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਤਾ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਦਾਅ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਮੁੱਖ

ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਨਾ ਐਲਾਨਣਾ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਵਾਲੀ

ਗਲਤੀ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ

ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਆਪਣੀ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਸ਼ਾਖ਼

ਨੂੰ ਮੁੜ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਿਹਨਤ

ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕਈ ਦਿੱਗੜ

ਨੇਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪੱਲਾ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਪਸ

ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ

ਅਸਤੀਤ੍ਵ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹਿੰਗਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ

ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਅਦੇ ਵਛਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ

ਦੌਰੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ

ਵਿਧਾਨ

ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬੇਹੱਦ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਰੈਲੀਆਂ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਪ-ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਏਜੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਛੇਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਮੁਫ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ, ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬੇਹੱਦ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ‘ਨਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨਾਲ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਆਰੰਭੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਜਾਬਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ੁਲੂਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਚੋਣ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੀ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੌਰੇ ’ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਆਸ-ਅਹਾਈਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਅਵਸਰ ’ਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਕੇਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਉਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਏਕੜ ਤੱਕ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਆਜ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ, ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ ’ਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਆਦਿ ਕਦਮ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਡਬੜ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਮ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜੱਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਏਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕੇਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਹੜੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਆ ਕੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਵੀ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਬੜਾ ਘੱਪਣ ਮਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦੀ ਰਾਜ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ’ਤੇ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੇ ਭਟ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਜਦੋਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਪਾਰ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਹੱਲ ਖ਼ਾਸ਼ੀਓ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭੇਢ ਫ਼ੀਸਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਵਿਸ਼ਵ ਬੇਲ ਦਿਵਸ ’ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵ ਬੇਲ ਦਿਵਸ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਿਨ ਹਰ ਸਾਲ 4 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਲੂਈਸ ਬੇਲ ਦੇ 4 ਜਨਮਦਿਨ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੇਤਰਹੀਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਂ ਦਾ ਹਾੜੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 1800 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਇਸ ਲਿੰਪੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੇਲ ਦਿਵਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਘਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਧਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਵਾਂਞੇ ਹਨ। ਸਰੀਬ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈਜਾਦ ਹੋਈ ਇਸ ਲਿੰਪੀ ਦਾ ਓਨਾ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਜਿਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਤਰ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਲਿੰਪੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਲਿੰਪੀ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬਹੁਤੇ ਉਰਮਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਵਿਕਸਿਤ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹਿਸ਼ ਇਕ ਹੀ ਬਰੇਲ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੰਸ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਿੰਪੀ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ

ਅੱਜ ਤੇ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਇਸ ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ’ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ’ਚ ਕਨੌਜ ਇਤਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਕਨੌਜ ਦੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਚੋਂ ਵੀ ਸ਼ੁਰੰਘ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਤਰ ਦੀ ਇਹ ਨਾਲੀ ਖਾਲੀ ਹਨ, ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਦੀ ਚੋਰੀ, ਚੁਣਾਵੀ ਦਾਅ-ਪੇਚ ਦੀ ਬਦਸ਼ੁ ਅਤੇ ਗੰਧਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਬਦਰਨਾਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਆਸ ਇਹ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਜੈਨ ਨਾਅ ਦੇ ਜਿਸ ਇਤਰ ਵਾਪਰੀ ਦੇ ਘਰ ਛਾਪੇ ਪਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ। ਇਸ ਚਰਚਾ ’ਤੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਥੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਾਲਾਂ ’ਚ ਅਸੀਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਇਕ ਕਿਛਾਇਤੀ ਮਾਡਲ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਇਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਰ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ‘ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਮਨੀ’ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਦਮਾਸਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਏਨੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ’ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ’ਚ ਛਾਪੇ ਹੋਏ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸਰਜ਼ਜਨਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਭਾਰਤ ’ਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜਮਾਤ ਉੱਭਰ ਆਈ ਹੈ। ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਵਰਗ ‘ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਮਨੀ’ ਉਗਰਾਹੁਣ ’ਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹਨ। ਉਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ’ਚ ਪੈਨ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਰਾਜਨੀਤੀ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਨਾਂਅ

ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨੂੰ ਝੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਤਹਿਲਕਾ ਮਚਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਓਮੀਕਰੋਨ ਵੈਰੀਟੀ ਦਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਪੂਰੀ ਜਾਵਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵੈਰੀਏਂਟ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮਾਸਕਾਂ, ਉਤਿਰ ਦੁਹਰੀ ਤੇ ਸਾਬ-ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋ ਸਕੇ।

—ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏਕੋਟ

ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਬਾਵਾਂ ’ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ

ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਬਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਬਾਵਾਂ ’ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਵੀ ਸਵਾਰੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਹੀ ਬੱਸਾਂ ਰੋਕ ਕੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਆਮ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦਾਹਰਨ ਮੋਰਾ ਆਪਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਮੋਰਾ ਹੈ। ਮੋਰੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 30 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ’ਤੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ ’ਤੇ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਜਮਾਵੜਾ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਵੀ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰ/ਬਾਈਕ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰਾਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਹਾਰਨ ਦੇ ਧਾਰਨ ਵਜਾਉਣ ’ਤੇ ਵੀ

ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਕੁਝੌਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। 700 ਦੇ ਲਗਭਗ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੰਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨੱਸ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਕਦਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

● ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੀ ਐਸ ਐਫ਼. ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਜੋ 50 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 15 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ।

● ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਜੋ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਗਲੀ ਨਾਲ ਜੋ ਛੋੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ

ਕਿਛੁ ਸੁਨੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਣਕ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਰੂਪ ਬਹਾਲ ਕਰ ਜਾਏ।

● ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਇਕ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਅੱਠਵੀਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ (ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ) ਪੜ੍ਹਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਲਤ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ’ਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਖ਼ਤਰੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਗੱਤਾਂ ਗਊਂਦੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਬਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਤੇ ਗੱਤਾਂ ਨਾ ਤੋੜਨਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰੀ ਬੋਲੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ

ਆਓ! ਹਰੇਕ ਨੇਤਰਹੀਣ ਤੱਕ ਬਰੇਲ ਲਿੱਪੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਾਰ ਦਾ ਬਲਾਈਡ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਹੋਂਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਸਿਰਫ 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰੇਲ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਆਡੀਓ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਧਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਅਸਮਰੱਥਤਾਵਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿਸਟਮ

ਵਿਚ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੇਬਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਮੁੱਲ ਬ੍ਰੇਲ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਿਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੋਚ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰੇਲ ਲਿੱਪੀ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਇਸ

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਚੋਣਾਂ ’ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਖਰਚ

ਯਨ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ’ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਦਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਅਤੇ ਸ਼ੋਕਾਵਾਂ ਦੇ ਦਲਾਂ ’ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੁੱਟਾਂ ਤੋਂ ਧਨ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤਵਰ ਦੁਨੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਰੂਰੀ ਹਲਕਨਾਂ ਇਸ ‘ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਮਨੀ’ ਦਾ ਜਿਊਂਦਾ-ਜਾਗਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਮਨੀ’ ਨੇ ਸਾਡੇ ਹਿਸਾਬੀਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ’ਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਲੜਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਲੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੋਟਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ।

ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਛੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਚੀਜ਼ੀਆਂ ਜਾਣੇ ਦਾ; ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਲੈ ਨੀ ਨਹੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਰਰ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ‘ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਮਨੀ’ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਲ ਦੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਟਿਕਟ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ’ਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖ਼ਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿੱਯਮਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਹੀ ਲੜ ਲਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਉਸ ’ਚ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਜੋੜੇਗੀ। ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਮਿਲ ਕੇ

ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ ਦੀ ਨੌਬਤ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਾਕੇ ’ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਪ੍ਰਤੱਲਣ ਵੀ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਟਰਾਂਸਪੇਰੈਂਟ ਮੰਨਤੀ ਕੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅੱਗੇ ਮੋਰਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਸਥਰ ਸਟੇਂਡ ਤੋਂ ਹੀ ਸਵਾਰੀਆਂ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਸ਼ੜਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਗ਼ਲਤ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੂਰ ਕਰੇ

ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰ ਸ